

<https://doi.org/10.61308/HBZT3790>

Икономическа ефективност от отглеждането на овце от породата Лакон в България

Станимира Славова^{1*}, Невяна Станчева² и Севдалин Севов³

¹Селскостопанска академия, Земеделски институт – Стара Загора, 6000, България

²Селскостопанска академия, Земеделски институт – Шумен, 9700, България

³Тракийски университет, Аграрен факултет – Стара Загора, 6000, България

*Кореспондиращ автор: mirka_sl@abv.bg

Резюме: Целта на настоящото изследване е да установи икономическата ефективност от отглеждането на овце Лакон в България за 2023 г. Проучени са три частни стопанства, намиращи се в Южна България, с базови стада от породата и общо 689 овце майки. Приходите и разходите са изчислени на база на информацията от анкетните карти, попълнени от собствениците на фермите, а печалбата е получена като резултативна величина от разликата между тях. Нормата на рентабилност е основен измерител на икономическата ефективност в стопанствата и е изчислена като съотношение на печалбата и общите разходи. Установено е, че разходите за фураж заемат висок относителен дял от общите, като в стопанства 1 и 2 те достигат 62.5% и 60%, което е логично предвид високите изисквания на специализираните млечни породи по отношение на храненето. Приходите от мляко в стопанства 2 и 3 представляват повече от 50 % от общата продукция - съответно 55% и 53.2%, което е резултат от по-големия добив, характерен за породата Лакон. На база на получените резултати, може да се направи заключение, че производствената дейност във фермите, обект на проучване, е икономически ефективна, тъй като е отчетена положителна стойност на печалбата и нормата на рентабилност. Това е необходима предпоставка проучваните стопанства да останат икономически жизнеспособни в бъдеще и да продължат да реализират доходи за фермерите.

Ключови думи: овце Лакон; приходи; разходи; печалба; рентабилност

Economic efficiency of raising Lacaune sheep in Bulgaria

Stanimira Slavova^{1*}, Neviana Stancheva² and Sevdalin Sevov³

¹Agricultural Academy, Agricultural Institute – Stara Zagora, 6000, Bulgaria

²Agricultural Academy, Agricultural Institute – Shumen, 9700, Bulgaria

³Trakia University, Faculty of Agriculture – Stara Zagora, 6000, Bulgaria

*Corresponding author: mirka_sl@abv.bg

Citation: Slavova, S., Stancheva, N. & Sevov, S. (2025). Economic efficiency of raising Lacaune sheep in Bulgaria. *Bulgarian Journal of Animal Husbandry*, 62(6), 32-41(Bg)

Abstract: The aim of this study was to establish the economic efficiency of raising Lacaune sheep in Bulgaria for 2023. Three private farms located in Southern Bulgaria were studied, with base herds of the breed and a total of 689 ewes. Revenues and costs were calculated based on the information from the questionnaires filled out by the farm owners, and profit was obtained as a result of the difference between them. The rate of profitability (%) is a fundamental measure of economic efficiency in farms, and is calculated as the ratio of profit to total costs. It was found that feed costs account for a high relative share of the total costs, with farms 1 and 2 reaching 62.5% and 60%, which is logical given the high nutritional requirements of specialized dairy breeds. Milk revenues in farms 2 and 3 represent more than 50% of the total production - 55% and 53.2%, respectively, which is a result of the higher milk yield characteristic of the Lacaune breed. Based on the results obtained, it can be concluded

that the production on the farms in the study is economically efficient, as a positive value of profit and rate of profitability were calculated. This is a necessary prerequisite for the studied farms to remain economically viable in the future and continue to generate income for the farmers.

Keywords: Lacaune sheep; revenues; costs; profit; profitability

ВЪВЕДЕНИЕ

България има вековни традиции в отглеждането на овце и консумацията на млечни продукти от тях, което до голяма степен предопределя преобладаващия дял на млечните овце от общото поголовие в страната. Според данни на отдел „Агростатистика“ към Министерството на земеделието и храните (МЗХ), към 1 ноември 2023 г. броят на овцете възлиза на 1072.8 хиляди, от които 718.3 хиляди (около 70%) за мляко (Agrostatistics, Ministry of Agriculture and Food, 2024). Въпреки дългогодишната и целенасочена селекция в посока повишаване на млечността при най-широко разпространената у нас Синтетична популация българска млечна (СПБМ) (Kalaydzhiev, 2021; Slavova et al., 2025), в проучванията на различни автори (Iliev et al., 2022; Slavova and Stancheva 2023; Stancheva et al., 2018; 2021; 2022) е установено, че средната млечност за стандартен 120-дневен период не кореспондира с генетичните възможности на животните за млечна продуктивност в диапазона от 150 до 200 l. В резултат на това се засили и интереса на стопаните към внос на животни от специализирани млечни породи като Асаф, Лакон, Аваси и Хиос, които са успешно адаптирани към условията в нашата страна и са значително по-рентабилни (Slavova et al., 2025; Kalaydzhiev, 2021).

През последните десетилетия Лакон се наложи като една от най-високопродуктивните млечни породи овце в света (Panayotov et al., 2018a), ефективно селектирана по отношение на добива и състава на млякото в продължение на повече от 30 години (David et al., 2008). В България са внесени значителен брой животни от породата, като броят на чистопо-

родните овце надвишава 10 000 (Panayotov et al., 2018a). Според данни от Асоциацията за развъждане на породата Лакон в България (с разрешение за извършване на развъдна дейност от 2015 година), поголовието ѝ на територията на страната продължава да нараства. Освен това, генетична плазма от породата е интродуцирана в институтските стада от системата на ССА за оптимизиране на основния селекционен признак - млечност при СПБМ (Stancheva et al., 2014). През последните години у нас са проведени редица проучвания при овце от породата Лакон относно: млечната продуктивност (Panayotov et al., 2018a), живото тегло и интензитета на растеж на агнетата (Panayotov et al., 2018b), адаптационния потенциал на кочове внос от Франция (Nedeva et al., 2020), биохимичния профил на кръвта като критерий за благосъстоянието на овцете (Nedeva et al., 2022), синхронизацията на еструса при овце от породата Лакон по време на анестралния сезон (Malinova and Velkova, 2025) и др. Извършени са редица изследвания, сред които обаче липсват такива, касаещи рентабилността и печалбата, което е основният мотивиращ фактор за стопаните да отглеждат високопродуктивни животни за мляко. В тази връзка Slavova (2021) проучва евентуални икономически резултати от отглеждането на овце Лакон, но на база на теоретични био-икономически модели. На този етап, имайки предвид широкото разпространение на породата на територията на страната, е необходимо да се проучат икономически и финансови резултати от конкретни реално функциониращи стопанства, които да послужат като отправна точка за бъдещото развитие на млечното овцевъдство в България. Именно това налага необходимостта от по-

добно проучване и съпоставимост на получените резултати с тези от предходни и настоящи проучвания за най-широко разпространената млечна популация - СПБМ, както и за други породи млечни овце у нас.

Целта на настоящото изследване е да установи икономическата ефективност от отглеждането на овце Лакон в България.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Обект на изследване са икономическите резултати от отглеждане на овце от породата Лакон за 2023 г. Проучени са три частни стопанства, намиращи се в Южна България (области Пловдив и Хасково) с общо 689 броя овце-майки. Животните са контролирани от Асоциацията за развъждане на породата Лакон в България (АРПЛБ). На таблица 1 е посочен броят на овцете майки и кочовете във фермите. В стопанства 2 и 3 младите женски животни за разплод са 100% собствено производство, а в стопанство 1 – 80%, като останалите 20% се закупуват на 5-6 месечна възраст.

Производствената система в стопанствата е полуинтензивна, като в 1 и 2 животните се отглеждат оборно-пасищно, а в стопанство 3 – оборно. Годишният ремонт на стадата е около 20%. Репродуктивният процес се осъ-

ществява стандартно - веднъж в годината, а овцете се заплождат естествено като се води бележник за заплождане и агнене. Доеенето е механизирано и се осъществява двукратно след отбиване на агнетата на около 45-50 дневна възраст, с изключение на стопанство 2, в което отбиването е на 3-тия ден след раждането. Дойният период е с различна продължителност – от 210 (стопанство 1) до 240 дни (стопанства 2 и 3). Във ферма 3 овцете се доят, въпреки че агнетата бозаят и се отбиват на 45 дни. И трите стопанства разчитат на частична самоосигуреност с фураж - произвеждат люцерново сено, ливадно сено, слама, царевича, ечемик, пшеница, люцернов сенаж, овесено-грахова смеска и др., а останалата част закупуват на пазарни цени.

Приходите и разходите са посочени на база на информацията от анкетните карти, попълнени от собствениците на стопанствата. Общите приходи (в лева) представляват сумата от общата продукция (получена като производство на количеството продукция и единичната ѝ цена), и субсидиите.

Общите разходи включват всички видове разходи, направени във фермата за една календарна година, в т.ч. фуражи, труд, ветеринарни разходи, електричество, горива, транспорт, селекционна дейност, материали и др. Печалбата без субсидии представлява разликата между общата продукция, т.е. приходите

Таблица 1. Брой животни в стопанствата по категории

Table 1. Number of animals on farms by category

Стопанства Farms	Овце майки, бр. Ewes, n	Кочове, бр./ Rams, n		
		Общо, бр. Total, n	Собствено производство, бр. Own production, n	Закупени, бр. Purchased, n
Стопанство 1 Farm 1	217	10	5	5
Стопанство 2 Farm 2	243	8	8	-
Стопанство 3 Farm 3	229	8	-	8

Източник: Собствена изработка на авторите
Source: Authors' own elaboration

от продажби, и всички производствени разходи, а със субсидии – съответно разликата между общите приходи (приходи от продажби + субсидии) и общите разходи. Нормата на рентабилността е основният измерител на икономическата ефективност и е изчислена по следните формули:

$$\begin{aligned} & \text{Норма на рентабилност без субсидии (\%)} \\ &= \text{Печалба без субсидии} / \text{Общи разходи} \times 100 \\ & \text{Норма на рентабилност със субсидии (\%)} \\ &= \text{Печалба със субсидии} / \text{Общи разходи} \times 100 \end{aligned}$$

Икономическите показатели са изчислени за 2023 г. на овца майка. Данните са обработени с помощта на математико-статистически модел и програма Excel.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Стопанствата, обект на анализ, са реализирали продукцията си мляко като суровина за млечно-преработвателни предприятия, а не я влагат в преработка в собствени такива, освен за собствена консумация. Изкупната цена за анализирания период е 2.40 лв. за литър и е сравнително висока за 2023 г. на фона на средната за страната, която не надвишава 2 лв.

Отчетени са сравнително високи стойности за добива на мляко и в трите проуче-

ни стопанства (таблица 2) – от 163.61 l/ овца майка (стопанство 1), до 222 l/ овца майка (в стопанство 3). Във ферма 3 приходите от него достигат максимума в изследването – 532.80 лв., следвана от ферма 2 – 516 лв. и ферма 1 – 392.66 лв. за овца майка.

От особено значение за добива на мляко са както генетичните и средови фактори, така и човешкият фактор и адекватното и професионално отношение на обслужващите производствения процес, за да се избегнат загуби и пропуснати ползи. Породата Лакон е добре позната в света със своя генетичен потенциал за висока млечност, което в комбинация с оптимални условия на отглеждане и хранене би довело до високи резултати по отношение на количеството произведена продукция от мляко. В селекционните (нуклеусови) стада на породата тя може да достигне повече от 300 l. В такива стопанства Sevov et al. (2025) установяват ниво на показателя между 250 и 400 l за над 68% от овцете включени в мащабно проучване с над 10 хил. овце-майки Лакон. Panayotov et al. (2018a) установяват среден добив на мляко 213.29 l за 150-дневен доен период при овце от породата на 1-ва лактация.

Приходите от вълна са незначителни и са в размер на около 1 лв. за овца-майка, поради липса на пазарно търсене.

В трите проучвани стопанства са отчетени значителни приходи от агнета за клане – от

Таблица 2. Приходи от реализирано мляко и вълна, лв./ овца майка

Table 2. Revenues from sold milk and wool, BGN/ ewe

Стопанства Farms	Приходи от мляко, лв./овца-майка Revenues from milk, BGN per ewe			Приходи от вълна, лв./овца Revenues from wool, BGN per ewe
	реализирано количество, l/ овца sold milk, l per ewe	средна цена, лв./ l Price, BGN per l	стойност, лв./ овца Value, BGN per ewe	
Стопанство 1 Farm 1	163.61	2.40	392.66	1.15
Стопанство 2 Farm 2	215.00	2.40	516.00	1.04
Стопанство 3 Farm 3	222.00	2.40	532.80	1.00

Източник: Собствена изработка на авторите

Source: Authors' own elaboration

120.37 до 161.30 лв. за овца майка, и особено от шилета за разплод – между 269.55 лв. и 276.50 лв. за овца-майка (табл. 3).

Това е индикатор за търсене на млади разплодни животни от породата и възможност да се реализират съществени приходи от продажбата им. В анкетните карти е посочена средна цена от 500 лв. за женско шиле на възраст 5-6 месеца. В стопанство 1 са бракувани по-голям брой овце през 2023 г., което рефлектира върху по-високите приходи от тях

– 69.12 лв. за овца майка в сравнение с останалите две стопанства. Кочове за разплод не са реализирани през тази календарна година, а приходите от бракувани кочове са приблизително еднакви за трите ферми.

Стопанствата получават „обвързано с производството подпомагане за овце, включени в развъдни програми“, които са регламентирани със заповед на министъра на земеделието в размер на 87.70 лв. за овца-майка за съответната година (табл. 4). В анкетните карти

Таблица 3. Приходи от продадени животни, лв./ овца–майка

Table 3. Revenues from sold animals, BGN per ewe

Стопанства Farms	Приходи от продадени животни, лв./овца, в т.ч.: Revenues from sold animals, incl.								ОБЩО Total
	-от агнета -from lambs		-от шилета -from ewe and ram lambs		-от овце -from ewes		-от кочове -from rams		
	-за клане -for slaughter	-за разплод -for breeding	-за клане -for slaughter	-за разплод -for breeding	-брак -culled	-за разплод -for breeding	-брак -culled	-за разплод -for breeding	
Стопанство 1 Farm 1	161.30	-	-	276.50	69.12	-	13.82	-	520.74
Стопанство 2 Farm 2	120.37	-	-	269.55	18.52	-	12.34	-	420.78
Стопанство 3 Farm 3	153.93	-	-	275.11	26.20	-	13.10	-	468.34

Източник: Собствена изработка на авторите

Source: Authors' own elaboration

Таблица 4. Приходи от субсидии, получени в стопанствата, лв./ овца –майка

Table 4. Revenue from subsidies received by farms, BGN/ewe

Стопанства Farms	СУБСИДИИ, лв./ овца-майка, в т.ч.: Subsidy, BGN per ewe, incl.:				Украинска помощ Ukrainian aid	ОБЩО Total
	За овце-майки под селекционен контрол For ewes under selection control	За единно плащане на площ – СЕПП For Single Area Payment	De minimis	De minimis		
Стопанство 1 Farm 1	87.70	184.33	10.00	35.00	317.03	
Стопанство 2 Farm 2	87.70	164.61	10.00	35.00	297.31	
Стопанство 3 Farm 3	87.70	-	10.00	35.00	132.70	

Източник: Собствена изработка на авторите

Source: Authors' own elaboration

е отразен пълният размер на субсидията за овце-майки под селекционен контрол, като за стопанства 1 и 2 са посочени и плащания по схемата за единно плащане на площ, тъй като стопанисват по 2000 дка пасища във връзка с отглеждане на овцете.

Освен това през 2023 г. всички ферми са получили помощ за преодоляване на негативното въздействие на агресията в Украйна (т. нар. Украинска помощ) в размер на 35 лв. за овце-майки под селекционен контрол.

Най-значителните разходи в стопанствата са тези за изхранване на животните (табл. 5). В анкетните карти собствениците са посочили, че една част от фуражите са от собствено

производство, което в значителна степен оптимизира разходите, а друга е закупена на пазарни цени. В стопанство 1 разходите за фураж са най-високи – 598.15 лв./ овца майка, по-ниски са в стопанство 2 – 562.95 лв./ овца майка и стопанство 3 – 486.89 лв./ овца майка. Овцете Лакон имат много добра млечна продуктивност, но и високи изисквания по отношение количеството и качеството на фуражите, които приемат, за да реализират генетичния си потенциал. Поради ранното отбиване във ферма 2, на агнетата се предоставя млекозаместител, който е на стойност 9.46 лв. за овца-майка.

Специфичните разходи включват тези за развъдно-селекционна дейност и за ветери-

Таблица 5. Разходи за фуражи в стопанствата, лв./ овца-майка
Table 5. Feed costs on farms, BGN/ewe

Стопанства Farms	Разходи за фуражи, лв./овца майка, в т.ч.: Feed costs on farms, BGN/ewe, incl.:					ОБЩО Total
	- конц. фураж -concentrate	- стартер за агнета -starter for lambs	- млекозам. -milk replacer	- силаж, сенаж - silage, haylage	- сено, слама - hay, straw	
Стопанство 1 Farm 1	368.66	8.29	-	110.60	110.60	598.15
Стопанство 2 Farm 2	349.79	10.29	9.46	-	193.41	562.95
Стопанство 3 Farm 3	349.34	6.55	-	-	131.00	486.89

Източник: Собствена изработка на авторите
Source: Authors' own elaboration

Таблица 6. Специфични разходи в стопанствата, лв./ овца майка
Table 6. Specific costs on farms, BGN/ewe

Стопанства Farms	Разходи за развъдно-селекционна дейност, лв./ овца Costs for breeding and selection activities, BGN/ewe	Разходи за ветеринарно-медицински дейности, лв./ овца Costs for veterinary activities, BGN/ewe	ОБЩО, лв./ овца TOTAL, BGN/ewe
Стопанство 1 Farm 1	5.00	9.21	14.21
Стопанство 2 Farm 2	5.00	20.57	25.57
Стопанство 3 Farm 3	5.00	8.73	13.73

Източник: Собствена изработка на авторите
Source: Authors' own elaboration

нарни дейности, лекарства, ваксини и др. (табл. 6). Стадата, включени в изследването, са под селекционен контрол на съответната развъдна организация, за което заплащат годишна такса за членство на глава и допълнително за извършени селекционни дейности.

В млечното направление разходите за електроенергия са по-високи в сравнение с останалите, поради механизираното доене. Това е по-ясно изразено при породи с продължителен доен период, каквато е Лакон. Годишният разход достига до 12 лв. на овца в стопанства 2 и 3 с 240-дневен доен период, а в стопанство 1 е 11 лв. при доен период от 210 дни (табл. 7).

Всички стопанства ползват собствени водоизточници, поради което не са отразили в анкетните карти разходи за вода. Към стопанства 1 и 2 има прилежащи пасища в размер на по 2000 дка, които изискват стопанисване и поддръжка, с което вероятно е свързан и по-големия разход за горива. Освен това, ферма 2 заплаща и наем за стопанисване на пасища в размер на 41.15 лв. за овца майка.

В стопанства (особено от фамилен тип) с около 200 до 250 овце, двама обслужващи производството се оказват достатъчни, за да поемат грижите по отглеждане на животните (в т.ч. и доенето, което е механизирано). И в

Таблица 7. Неспецифични разходи в стопанствата, лв./ овца майка

Table 7. Non-Specific costs on farms, BGN/ ewe

Стопанства Farms	Неспецифични разходи в стопанствата, лв./ овца майка, в т.ч.: Non-Specific costs on farms, BGN/ ewe					ОБЩО, лв./ овца Total, BGN per ewe
	- ел. енергия -electricity	- горива и транспорт -fuels and transport	-външни услуги -external service	- поддръжка и ремонт -maintenance and repair	- други -others	
Стопанство 1 Farm 1	11.06	46.08	-	-	-	57.14
Стопанство 2 Farm 2	12.34	61.73	-	-	41.15	115.22
Стопанство 3 Farm 3	12.22	21.80	-	-	-	34.02

Източник: Собствена изработка на авторите

Source: Authors' own elaboration

Таблица 8. Разходи за труд в стопанствата, лв./ овца майка

Table 8. Labour costs on farms, BGN/ ewe

Стопанства Farms	Брой заети в стопанство Number of employees on the farm	От които наемни работници: Of which hired workers:	Разходи за труд и осигуровки, лв./овца Labour and insurance costs, BGN/ewe
Стопанство 1 Farm 1	2	2	287.56
Стопанство 2 Farm 2	2	2	256.79
Стопанство 3 Farm 3	2	-	241.04

Източник: Собствена изработка на авторите

Source: Authors' own elaboration

трите ферми заетите са двама, като в последната те са и собственици (таблица 8).

По-висока степен на механизация и автоматизация на процесите би довела до икономия на човешки труд и подобряване на производителността. Като цяло разходите за работни заплати и осигуровки в стопанствата варират от 241 лв. до 287 лв. за овца-майка. Най-малки разходи за труд е посочил собственикът на ферма 3, който е самонаел се в отглеждане на животните заедно с друг член на семейството. Освен това следва да се има предвид, че овцете се отглеждат изцяло оборно и не се изисква да има пастир.

Приходите от реализирана продукция са най-ниски в стопанство 1 – 914.55 лв. за овца майка, предимно поради по-малките приходи от мляко и въпреки по-големите такива от продажба на животни в сравнение с останалите две стопанства (табл. 9). В стопанство 2 общата продукция е на стойност 937.82 лв., а в стопанство 3 тя е най-висока – 1002.14 лв. Приходите от мляко представляват съответно 43%, 55% и 53.2% от общата продукция в стопанствата. Високият им относителен дял е характерен за високопродуктивните млечни стада.

Значителните разходи за фуражи формират висока стойност на общите такива, представлявайки съответно 62.5%, 60% и 48% от тях. Предвид високите изисквания на специализираните породи за мляко към храненето, е логично по-голяма част от производствените разходи да са за фураж. В стопанства 1 и 2 общите разходи достигат до около 960 лв., а в стопанство 3 са по-ниски – 775.68 лв., което до известна степен се дължи на по-голямото собствено производство на фуражи и съответно по-ниската им стойност, отнесени на овца майка, въпреки че животните се отглеждат изцяло оборно. Освен това в третата ферма собствениците са се самонаели в производствения процес, от което произтичат по-ниските разходи за труд, а оттук и общите разходи за овца майка.

Производствените разходи за отглеждане на овце Лакон са значително по-големи от посочените за СПБМ от Slavova and Stancheva (2023) – 454.88 лв. и Slavova and Laleva (2021) – 273.15 лв. за овца майка, поради това, че високопродуктивните породи овце са по-взискателни към храненето и отглеждането и е необходимо да им им бъдат осигурени оптимални условия за изява на генетичния им потенциал.

Таблица 9. Икономически резултати в стопанствата, лв./ овца–майка

Table 9. Economic results in farms, BGN/ewe

Показатели Indicators	Икономически показатели Economic indicators						
	Приходи от продукция, лв./овца Total Production, BGN per ewe	Общо разходи, лв./ овца Total Costs, BGN per ewe	Печалба без субсидии, лв./овца Profit without subsidy, BGN per ewe	Рентабилност без субсидии, % Rate of profitability without subsidy, %	Субсидии, лв./овца Subsidy, BGN per ewe	Печалба със субсидии, лв./овца Profit with subsidy, BGN per ewe	Рентабилност със субсидии, % Rate of profitability with subsidy, %
Стопанство 1 Farm 1	914.55	957.06	-42.51	-4.44	317.03	274.52	28.68
Стопанство 2 Farm 2	937.82	960.53	-22.71	-2.36	297.31	274.60	28.59
Стопанство 3 Farm 3	1002.14	775.68	226.46	29.19	132.70	359.16	46.30

Източник: Собствена изработка на авторите

Source: Authors' own elaboration

Във ферми 1 и 2 са отчетени загуби на база на разликата между приходите от реализирана продукция и производствените разходи, които съответно възлизат на 42.51 лв. и 22.71 лв. за овца. В стопанство 3 е отчетена печалба от 226.46 лв., която след добавяне на субсидиите достига 359.16 лв. за овца майка.

В стопанство 1 и 2 нормата на рентабилност без субсидии е отрицателна: - 4.44% и 2.36%, съответно, докато в третото стопанство тя е 29.19%. Най-добър финансов баланс между общи приходи и общи разходи е постигнат в стопанство 3, което се отразява както в печалбата, така и в рентабилността на стопанството, която достига 46.30%. Показателят има по-ниски стойности в първата и втората ферма, но те са отново положителни величини – 28.68% и 28.59%, съответно.

За сравнение при СПБМ Slavova and Stancheva (2023) и Slavova and Laleva (2021) установяват отрицателна стойност на печалбата и рентабилността – съответно -98.73 лв. и -21.7%, и -52.7 лв. и -19.3% за овца майка. Stankov (2020) получава положителни стойности за печалбата и рентабилността при стада от СПБМ, отглеждани оборно-пасищно и оборно – съответно 60.15 лв. и 84.85 лв. и 18.57% и 20.63%. По-високи стойности за тези показатели авторът посочва за стадо овце Асаф – съответно 128.85 лв. и 29.81%, което се дължи на по-високия добив на мляко и плодovitост.

ИЗВОДИ

В рамките на изследването е установено е, че разходите за фураж заемат висок относителен дял от общите, като в стопанства 1 и 2 те достигат 62.5% и 60%, което е логично предвид високите изисквания на специализираните млечни породи по отношение на храненето. Приходите от мляко в стопанства 2 и 3 представляват повече от 50 % от общата продукция - съответно 55% и 53.2% , което е резултат от по-големия добив, характерен за породата Лакон. На база на получените резул-

тати, може да се направи заключение, че производствената дейност във фермите, обект на проучване, е икономически ефективна, тъй като е отчетена положителна стойност на печалбата и нормата на рентабилност. Това е необходима предпоставка проучваните стопанства да останат икономически жизнеспособни в бъдеще и да продължат да реализират доходи за фермерите. Освен това част от реализираната печалба би могла да се реинвестира в селекционна дейност с цел повишаване продуктивността на животните, както и в дейности, свързани с подобряване на условията в производството чрез механизация и автоматизация на процесите.

БЛАГОДАРНОСТИ

Това проучване е проведено във връзка с проект Ж 190 „Проучване на възможностите за създаване на икономически обосновани развъдни стратегии при овце от млечно направление“ в Селскостопанска академия - София, Република България.

ЛИТЕРАТУРА

- Agrostatistics, Ministry of Agriculture and Food. (2024). chrome-extension://efaidnbmninnibpcjpcglclefindmkaj/https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2024/04/30/ra440_livestock_nov2023.pdf.
- David, I., Astruc, J. M., Lagriffoul, G., Manfredi, E., Robert-Granié, C & Bodin, L. (2008). Genetic correlation between female fertility and milk yield in Lacaune sheep. *Journal of Dairy Science*, 91, 4047 - 4052.
- Иliev, M., Staykova, G. & Tsonev, T. (2022). Dynamics of the selection traits milk yield and fertility in sheep from the Bulgarian dairy synthetic population. *Bulgarian Journal of Animal Husbandry*, 59(2), 3 - 9 (Bg). https://animalsciencebg.org/page/en/details.php?article_id=725.
- Kalaydzhiev, G. (2021). Some productive and reproductive traits in sheep from the Bulgarian dairy synthetic population (BDSP) and its crosses with Lacaune and Assaf: 2. Phenotypic parameters. *Biotechnology in Animal Husbandry* 37(4), 279 - 291. <https://doi.org/10.2298/BAH2104279K>.
- Malinova, R. & Velkova, M. (2025). Study on estrus synchronization in Lacaune sheep during the anestrus

- season. *Agricultural Sciences*, 17(46), 43 - 50. DOI: 10.22620/agrisci.2025.46.005.
- Nedeva, I., Slavov, T., Radev, V., Panayotov, D. & Varlyakov, I.** (2020). Adaptation potential of imported Lacaune rams evaluated by haematological parameters. *Bulg. J. Agric. Sci.*, 26(Suppl. 1), 107 - 112.
- Nedeva, I., Slavov, T., Radev, V., Panayotov, D., Varlyakov, I. & Naveena, K.** (2022). Blood biochemical profile as an objective measure of welfare in Lacaune sheep. *Bulg. J. Agric. Sci.*, 28, 324 - 330.
- Panayotov, D., Sevov, S. & Georgiev, D.** (2018a). Milk yield and morphological characteristics of the udder of sheep from the breed Lacaune in Bulgaria. *Bulg. J. Agric. Sci.*, 24(Suppl. 1), 95 - 100.
- Panayotov, D., Sevov, S. & Georgiev, D.** (2018b). Live weight and intensity of growth of lambs from Lacaune breed raised in Bulgaria. *Bulg. J. Agric. Sci.*, 24(Suppl. 1), 88 - 94.
- Sevov, S., Panayotov, D., Penchev, I., Kalaidzhiev, G. & Gogova, P.** (2025). A study on the milk productivity of sheep from the selection flocks of the Lacaune breed in Bulgaria. *Proceedings of the Scientific Conference with International Participation "30 Years Trakia University – Opportunities, Challenges, Achievements", May 16–17, 2025*, Stara Zagora, Bulgaria.
- Slavova, S.** (2021). Estimation of the economic efficiency of Lacaune sheep farms, based on theoretical bio-economic models. *Agricultural Science and Technology*, 13(2), 197 - 204. DOI: 10.15547/ast.2021.02.032.
- Slavova, S. & Laleva, S.** (2021). Economic values of productive and functional traits in sheep of Bulgarian dairy synthetic population. *Agricultural Science and Technology*, 13(1), 99 - 104.
- Slavova, S. & Stancheva, N.** (2023). Profitability and economic values of productive and functional traits in sheep of Bulgarian Dairy Synthetic Population. *Journal of Hygienic Engineering & Design*, 43, 135 - 140.
- Slavova, S., Stancheva, N., Angelova, T., Krastanov, J. & Koleva, D.** (2025). Economic weights of production and functional traits and their importance in setting up breeding programs with a positive impact on dairy sheep growing profitability: a review. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 25(2), 721 - 731.
- Stancheva, N., Krastanov, J., Angelova, T., Kalaydzhiiev, G. & Yordanova, D.** (2018). Suckling period and milk productivity of the sheep from Bulgarian Dairy Synthetic Population. *Macedonian Journal of Animal Science*, 8(1), 11 - 17. DOI: 10.54865/mjas1881011s.
- Stancheva, N., Raicheva, E., Laleva, S., Ivanova, T., Iliiev, M. & Kalaydzhiiev, G.** (2014). Condition, problems and development of sheep from Bulgarian dairy synthetic population in the flocks of the Academy of Agriculture. *Bulgarian Journal of Animal Husbandry*, 51(6), 3 - 11 (Bg).
- Stancheva, N., Angelova, T., Yordanova, D. & Krastanov, J.** (2021). Lactation curve of the sheep from Bulgarian dairy synthetic population. *Tradition and Modernity in Veterinary Medicine (TMVM)*, 6, 2(11), 64 - 71.
- Stancheva, N., Angelova, T., Yordanova, D. & Krastanov, J.** (2022). Effect of some factors (parity, birth type and litter size) on the milk productivity in sheep from the Bulgarian Dairy Synthetic Population. *Bulgarian Journal of Animal Husbandry*, 59(6), 3 - 12 (Bg). https://animalsciencebg.org/page/en/details.php?article_id=805_
- Stankov, K.** (2020). Economic efficiency of Bulgarian dairy synthetic population and Assaf sheep breeds. *Agricultural Science and Technology*, 12, 42 - 46.

Received: October 25, 2025; Approved: November 27, 2025; Published: December, 2025